ACTIEPLAN 'INNOVATIE EN EPB'

FINALE VERSIE 30 JUNI 2017

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 3
2. HUIDIG KADER 4
2.1. DEFINITIE VAN INNOVATIE 4
2.2. HUIDIG KADER VOOR GELIJKWAARDIGHEID 4
2.3. EVALUATIE HUIDIG KADER 7
3. STRATEGIE 10
3.1. OVERLEG MET DE STAKEHOLDERS 10
3.2. AANPAK IN ANDERE LANDEN 11
4. AANGEPAST KADER VOOR GELIJKWAARDIGHEID 15
4.1. GELIJKWAARDIGHEID OP PRODUCTNIVEAU 17
4.2. GELIJKWAARDIGHEID OP GEBOUWNIVEAU 19
4.3. IMPLEMENTATIE IN DE METHODE 21
5. VERGROTEN BETROKKENHEID STAKEHOLDERS 23
6. BESLUIT 23

BIJLAGE 1: Inhoudelijke beschrijving beleidsondersteunend onderzoek EPB 2.0 24
BIJLAGE 2: Overzicht ontvangen feedback tijdens en na stakeholderoverleg 25 april 2017 26

1. **INLEIDING**

Naarmate gebouwen meer richting het BEN[1]-niveau evolueren, stijgt het gebruik van nieuwe, meer energiezuinige technieken en bouwoplossingen. Echter niet alle innovatieve bouwconcepten of technologieën kunnen worden beoordeeld met de huidige rekenmethodes. Daarom bepaalt het Energiebesluit dat een alternatieve berekeningswijze kan worden gebruikt, op voorwaarde dat de prestatieniveaus de eisen van het Energiebesluit evenaren.

Het VEA krijgt echter regelmatig als feedback dat de EPB-berekeningsmethodieken en het bestaande kader voor de evaluatie van innovatieve technologieën en concepten innovatie toch afremt. Het VEA heeft hiervoor een interne werkgroep opgericht om na te gaan waarop deze kritiek gebaseerd is, of de kritiek terecht is en welke oplossingen mogelijk zijn. Hiervoor werd ook input gevraagd aan een aantal stakeholders. De resultaten van dit onderzoek worden gebundeld in dit actieplan 'Innovatie en EPB'. De doelstelling van dit actieplan is om te zorgen voor een snellere integratie van innovatieve technieken en concepten in de EPB-regelgeving, zodat innovatie gestimuleerd wordt en het pad richting BEN-gebouwen verder geëffend wordt.

In dit actieplan zal eerst het bestaande kader verder worden toegelicht, gevolgd door een evaluatie ervan. Vervolgens wordt de gevolgde strategie besproken. Hierin komt het overleg met stakeholders dat reeds heeft plaatsgevonden aan bod, gevolgd door een bespreking van de aanpak in Nederland. Verder volgt een concreet voorstel voor een aanpassing van het bestaande kader en enkele acties om de betrokkenheid van stakeholders te verhogen. Tenslotte wordt een kort besluit geformuleerd met een indicatieve verdere planning.

[1] BEN staat voor Bijna-energieneutraal (http://www.energiesparen.be/BEN)

2. HUIDIG KADER

2.1. DEFINITIE VAN INNOVATIE

Omdat de term 'innovatie' zeer ruim kan worden geïnterpreteerd, is het noodzakelijk om deze term eerst duidelijk te definiëren, voor het huidige kader verder wordt toegelicht. In het ministerieel besluit van 15 september 2009 wordt het kader voor de vaststelling van de gelijkwaardigheid van innovatieve systemen, bouwconcepten of technologieën verder uitgewerkt.
In hoofdstuk 1, artikel 1 worden onder meer volgende definities vastgelegd:

- 5° **innovatief bouwconcept of technologie**: technologie of concept zoals vermeld in artikel 9.1.29 van het Energiebesluit waarop de geldende berekeningsmethode[2] niet kan worden toegepast of waarvoor in de geldende berekeningsmethode voorzien is dat een gelijkwaardigheid kan aangevraagd worden;
- 6° **innovatief gebouw**: gebouw waarin een innovatief bouwconcept of technologie wordt toegepast;
- 7° **innovatief systeem**: innovatief bouwconcept of technologie die beschikt over een ATG-E[3];

Als we spreken over innovatie of innovatieve bouwconcepten of technologieën gaat het dus om zaken die nu niet gevaloriseerd kunnen worden in de (geldende) EPB-rekenmethodes (of om zaken waarvan in de methodeteksten expliciet verwezen wordt naar gelijkwaardigheid). Technieken of producten die wel al kunnen ingerekend worden, maar die aantoonbaar beter scoren dan de forfaitaire waarde die voorzien is, worden toch beschouwd als 'opgenomen in de rekenmethodiek'. Voor deze producten kan er dus geen gebruik worden gemaakt van het kader voor gelijkwaardigheid. Dergelijke zaken kunnen wel worden aangekaart binnen het EPB-consortium, waar er wordt gewerkt aan aanvullingen en verbeteringen aan de methode (zie verder in hoofdstuk 2.2.3).

2.2. HUIDIG KADER VOOR GELIJKWAARDIGHEID

De rechtsgrond van het huidige kader is vastgelegd in het Energiedecreet van 8 mei 2010[4] en het Energiebesluit van 19 november 2010. Artikel 9.1.29 van dat besluit stelt dat een alternatieve berekeningswijze kan worden gebruikt, op voorwaarde dat de prestatieniveaus de eisen van het Energiebesluit evenaren. In het ministerieel besluit van 15 september 2009 wordt het kader voor de vaststelling van de gelijkwaardigheid van innovatieve bouwconcepten of technologieën verder uitgewerkt.

Dit kader voorziet twee pistes[5] voor de beoordeling van innovatieve bouwconcepten of technologieën die buiten de mogelijkheden van de opgelegde rekenmethode vallen:

1. De methode van **gelijkwaardigheid voor de beoordeling van innovatieve systemen**, waarvoor de fabrikant een aanvraag ATG-E moet indienen.
2. De methode van **gelijkwaardigheid voor de beoordeling van innovatieve gebouwen**, waarvoor een aanvraag op basis van een alternatieve berekening moet worden ingediend.

---

[2] geldende berekeningsmethode: reglementaire berekeningsmethode van de energieprestatie, zoals bedoeld in de bijlage V en VI van het Energiebesluit, en in de bijlage IV van het ministerieel besluit van 2 april 2007 betreffende de vastlegging van de vorm en de inhoud van de EPB-aangifte en het model van het energieprestatiecertificaat bij de bouw (definitie volgens MB van 15 september 2009, hoofdstuk 1, artikel 1)

[3] ATG-E: Verslag van energetische karakterisering die is afgeleverd in het kader van de vzw Belgische Unie voor de technische goedkeuring in de Bouw (BUtgb) (definitie volgens MB van 15 september 2009, hoofdstuk 1, artikel 1)

[4] Meer bepaald in titel XI, hoofdstuk I, afdeling I, artikel 11.1.5: "*(…) De Vlaamse Regering kan daarbij bepalen dat gebouwen die gebruikmaken van innovatieve bouwconcepten of technologieën een alternatieve berekeningsmethode mogen toepassen. De Vlaamse Regering kan daarbij afwijkingen toestaan van de indieningstermijn, vermeld in artikel 11.1.8, § 1. (…)*"

[5] Tot 25 november 2016 werd de methode voor gelijkwaardigheid van gebouwen met **externe warmtelevering** als derde piste voor de beoordeling van innovatieve bouwconcepten of technologieën beschouwd. Het MB van 9 september 2016 betreffende externe warmtelevering omvat echter een nieuwe regelgeving die niet meer gebeurt via 'de procedure voor gelijkwaardigheid voor innovatieve gebouwen met externe warmtelevering' maar via 'de procedure voor een afwijking'. Aangezien externe warmtelevering niet langer valt onder het luik 'gelijkwaardigheid', valt het buiten de scope van dit actieplan. Er wordt hier dan ook niet dieper op ingegaan.

Daarnaast is er nog een derde mogelijkheid, nl. **directe implementatie in de rekenmethode**, op basis van studies uitgevoerd door het EPB-consortium in opdracht van de drie gewesten.

In onderstaande tabel (tabel 1) wordt een overzicht gegeven van deze drie pistes. Daaronder worden de drie pistes verder in detail beschreven.

	Gelijkwaardigheid voor innovatieve systemen	**Gelijkwaardigheid voor innovatieve gebouwen**	**Directe implementatie in de rekenmethode**
Toepassing	Brede toepassing van een specifiek product (bepaald merk en type)	Specifieke toepassing (bepaald gebouw) van een specifiek concept of configuratie van producten	Brede toepassing van een algemene techniek
Procedure	1. Aanvraag ATG-E bij BUtgb 2. Aanvraag gelijkwaardigheid bij VEA	1. Alternatieve berekening a.d.h.v. goedkeuringsleidraad 2. Aanvraag gelijkwaardigheid bij VEA	*Via EPB-consortium* 1. Opstellen verbeterpuntdossier 2. Opmaken prioriteitenlijst 3. Jaarlijkse uitwerking van hoogste prioriteiten d.m.v. studies 4. Resultaten studies worden ingewerkt in de wetgeving en software
Rechtsgrond	Gelijkwaardigheidsbesluit	Gelijkwaardigheidsbesluit	- Ministerieel besluit - Wijzigingsbesluit - Wijzigingsdecreet
Geldigheid	Tijdelijke geldigheid	Geldig voor specifiek gebouw	Algemeen geldig voor gebouwen met een vergunningsaanvraag (of EPB-aangifte) vanaf bepaalde datum

Tabel 1: overzicht van het huidig kader voor de beoordeling van innovatieve bouwconcepten en technologieën

2.2.1. Gelijkwaardigheid voor de beoordeling van innovatieve systemen

Voor innovatieve systemen waarop de berekeningsmethodiek niet kan worden toegepast, kan de fabrikant een alternatieve berekeningswijze aanvragen. De specifieke voorwaarden voor het verkrijgen en het toestaan van deze afwijking werden vastgelegd in het ministerieel besluit van 15 september 2009[6].

De fabrikant dient de aanvraag voor het beoordelen van het innovatieve systeem bij het VEA in. Het aanvraagdossier bevat een technische beschrijving van het innovatief bouwconcept of de innovatieve technologie en het advies ATG-E. Dergelijke ATG-E wordt afgeleverd door de BUtgb (Belgische Unie voor de technische goedkeuring in de bouw) en is een variant op de klassieke ATG (technische goedkeuring), waarbij de 'E' staat voor 'energetische karakterisering'.

Wanneer de aanvraag wordt goedgekeurd, maakt het VEA een door de administrateur-generaal ondertekend 'gelijkwaardigheidsbesluit' op en publiceert dit op haar website[7]. Dat gelijkwaardigheidsbesluit beschrijft de

[6] Meer bepaald in hoofdstuk 2, artikel 2 en artikel 3
[7] Zie http://www.energiesparen.be/epb/prof/gelijkwaardigheidsbesluiten

voorwaarden waaronder de alternatieve berekeningswijze kan worden toegepast en de manier waarop de berekening in de software wordt ingevoerd.

2.2.2. Gelijkwaardigheid voor de beoordeling van innovatieve gebouwen

Voor innovatieve gebouwen is het in principe ook mogelijk om een alternatieve berekening te maken. De specifieke voorwaarden en de werkwijze voor de alternatieve berekening zijn eveneens vastgelegd in het ministerieel besluit van 15 september 2009[8]. De aangifteplichtige moet de aanvraag voor het beoordelen van innovatieve gebouwen per aangetekende brief indienen bij het VEA, vóór het indienen van de startverklaring en vóór de start van de werken. Het VEA beoordeelt de aanvraag.

De aanvraag is enkel mogelijk voor een innovatief gebouw dat voldoet aan volgende eisen:

- het gebouw voldoet zonder het inrekenen van het innovatieve bouwconcept aan alle EPB-eisen;
- het gebouw heeft een beschermd volume groter dan of gelijk aan 3 000 m³;
- de primaire energiebesparing ten gevolge van het innovatieve bouwconcept bedraagt minstens 8%.

Aan het aanvraagdossier wordt o.a. het bewijs dat het innovatieve gebouw voldoet aan de voorwaarden toegevoegd, net zoals de berekening van de energieprestatie van het innovatief gebouw volgens de meest gunstige geldende berekeningsmethode en de berekening van de bijkomende primaire energiebesparing ten gevolge van het gebruik van het innovatieve bouwconcept volgens de alternatieve berekeningsmethode. De bijkomende primaire energiebesparing wordt bepaald aan de hand van simulaties van het bouwproject, zowel zonder als met het innovatieve bouwconcept, of aan de hand van een berekeningsinstrument dat ter beschikking gesteld wordt door het VEA op de publieke website.

Het ministerieel besluit voorziet dat het VEA in een goedkeuringsleidraad vastlegt aan welke hypotheses en voorwaarden de simulaties en de te gebruiken evaluatie-instrumenten moeten voldoen. Het VEA heeft 120 kalenderdagen om te beslissen over de aanvraag voor gelijkwaardigheid.

Na de ingebruikname moet de aangifteplichtige bij het VEA een definitieve nota indienen die rekening houdt met de wijzigingen tijdens de uitvoering. De definitieve beslissing van het VEA wordt als bijlage bij de EPB-aangifte gevoegd. De resultaten in de EPB-aangifte blijven ongewijzigd. De resultaten van de alternatieve berekening worden met andere woorden niet weerspiegeld in het E-peil of in de EPB-aangifte.

2.2.3. Directe implementatie in de methode

Regelmatig wordt de rekenmethode uitgebreid of aangepast om bepaalde nieuwe technieken rechtstreeks te valoriseren. De ontwikkelingen aan de rekenmethode gebeuren in kader van het EPB-platform, een overlegplatform tussen de drie gewesten. Via dit platform plegen de gewestelijke administraties continu overleg over toevoegingen, aanpassingen en verbeteringen aan de bestaande berekeningsmethodes. Het WTCB treedt op als referentiehouder van de methode, door de coherentie van de berekeningsmethodiek te bewaken. Sinds april 2014 krijgt het EPB-platform de ondersteuning van een consortium van wetenschappelijke partners, die onderzoek uitvoeren naar door de gewesten voorgestelde wijzigingen of verbeteringen aan de methode.[9]
Voorgestelde wijzigingen of uitbreidingen aan de methodiek (i.e. verbeterpunten) worden steeds afgetoetst aan enkele criteria, waaronder de basisprincipes van de methodiek. Deze geven de context en de doelstelling weer van de rekenmethode. Om een volledig beeld te schetsen, worden deze basisprincipes hieronder kort weergegeven.

- De berekeningsmethodiek is gericht op het aftoetsen van de prestaties van het gebouw met de EPB-eisen.
- De variabelen die de energieprestatie bepalen, zijn technisch neutraal.

[8] Meer bepaald in hoofdstuk 3, artikel 4 en artikel 5
[9] Meer informatie omtrent de concrete werking van het EPB-consortium kan u terugvinden in de EPB-evaluatie 2015, hoofdstuk 3.1.1 en 3.1.2 (p. 10-15)

- Het eindresultaat betreft een karakteristiek van het gebouw. Gebruikersgedrag wordt buiten beschouwing gelaten.
- De methodiek is op alle situaties toepasbaar.
- De methodiek is handhaafbaar: eenduidige invoervariabelen, enkel de 'hardware' van het gebouw wordt beschouwd.
- De methodiek houdt rekening met innovatie.
- De methodiek houdt rekening met een compensatie van hoger comfort.
- De methodiek levert een voldoende nauwkeurig resultaat op, ten opzichte van de inspanning van het invoeren van parameters: de kost en aantal invoerparameters zijn in balans met het resultaat.
- Waarden bij ontstentenis zijn steeds aan de negatieve kant. Enkel zo is er een stimulans om betere waarden in te rekenen.
- De methodiek houdt rekening met bewezen technologieën.

2.3. EVALUATIE HUIDIG KADER

Het huidige kader rond innovatie heeft ertoe geleid dat ten opzichte van de start van de energieprestatieregelgeving in 2006 een heel aantal bijkomende systemen en technieken binnen EPB kunnen worden gevaloriseerd. Het sterkste punt van het huidige kader is dat het **objectief** en **strikt handhaafbaar** is. Een ander sterk punt is dat het kader **technologieneutraal** is. Een nadeel is dat in sommige gevallen de doorlooptijden relatief lang zijn, waardoor er niet kort op de bal kan worden gespeeld.

De verschillende pistes vullen elkaar ook aan, zodat in theorie voor elke situatie een oplossing mogelijk is. Fabrikanten kunnen voor nieuwe technieken of producten gelijkwaardigheid aanvragen via een ATG-E. Voor technieken waarvoor een aanvraag ATG-E niet ontvankelijk is (bv. zaken die forfaitair in de methode zitten) kan de methode rechtstreeks worden aangepast, indien het item voor de gewesten (al dan niet na input van de stakeholders) voldoende prioriteit heeft. Voor innovatieve bouwconcepten die te weinig voorkomen of waarvoor geen specifieke fabrikant een gelijkwaardigheid via een ATG-E aanvraagt, kan in theorie een alternatieve berekening gebeuren.

Uit het stakeholderoverleg van 25 april 2017 blijkt dat de meeste stakeholders vragende partij zijn om de definitie van een 'innovatief bouwconcept of technologie' aan te passen of om deze minstens uit te breiden naar technieken of concepten die wel al kunnen worden ingerekend, maar die aantoonbaar beter scoren dan de forfaitaire waarde die voorzien is. Omwille van juridische redenen is het echter niet mogelijk om deze definitie op die manier uit te breiden. De mogelijkheden om de methode uit te breiden met meer mogelijkheden voor gelijkwaardigheid zal wel bekeken worden.

Hieronder worden de drie pistes afzonderlijk geëvalueerd. Deze evaluatie wordt samengevat in tabel 2.

2.3.1. Gelijkwaardigheid voor de beoordeling van innovatieve systemen

Het VEA meent te mogen vaststellen dat de gelijkwaardigheidsaanvraag via ATG-E werkt en in de praktijk resultaten oplevert.

Voor volgende technieken is sinds 2010 al een gelijkwaardigheidsbesluit opgemaakt:

- Vraaggestuurde ventilatiesystemen[10]
- Aardgaswarmtepompen
- Combilussystemen die door een intelligente regeling een retourtemperatuur hebben die lager is dan voorzien in de rekenmethodiek

De doorlooptijden zijn soms echter zeer lang. Voor ATG-E zijn de doorlooptijden twee tot drie jaar voor een eerste aanvraag van een specifieke nieuwe techniek. Voor de volgende aanvragen voor gelijkaardige technieken is de doorlooptijd minder dan een jaar.
Deze lange doorlooptijd is enerzijds het gevolg van beperkt beschikbare middelen op vlak van capaciteit aan gekwalificeerde onderzoekers, maar anderzijds ook van het feit dat de ingediende dossiers bij de BUtgb vaak onvolledig zijn en er soms lang moet worden gewacht op het ontvangen van bijkomende informatie.
Verder is de industriesector van mening dat het in veel gevallen overbodig is om een nieuw onderzoek te laten uitvoeren door de experten van de BUtgb, omdat er vaak al voldoende onderzoek en onderbouwing aanwezig is, waarop een betrouwbare conclusie kan worden gebaseerd.

2.3.2. Gelijkwaardigheid voor de beoordeling van innovatieve gebouwen

Het VEA stelt vast dat de alternatieve berekening op gebouwniveau in de praktijk niet wordt gebruikt. Ook het aantal vragen over deze piste is beperkt. Dat heeft volgens het VEA verschillende oorzaken:

- De piste is niet of onvoldoende gekend (ze wordt niet op de website vermeld).
- De methode wordt beschouwd als een te grote administratieve last (het aanvraagdossier is vrij uitgebreid).
- De betere prestaties worden niet weerspiegeld in de EPB-aangifte (het E-peil wordt niet gewijzigd, de verbetering is dus louter informatief).
- De voorwaarden die worden opgelegd voor het indienen van een aanvraag zijn te streng (8% primaire energiebesparing is veel).

Verder moet vermeld worden dat deze piste eigenlijk ook niet klaar is voor gebruik: de leidraad is nog niet uitgewerkt, waardoor het VEA een eventuele aanvraag op korte termijn zelfs niet kan behandelen. Het ontbreken van deze mogelijkheid zorgt er voor dat EPB geen stimulans is voor het toepassen van nieuwe bouwconcepten en zodus ook innovatie afremt.

Het VEA erkent de noodzaak om deze piste dringend verder uit te werken of om er een werkbaar alternatief voor te voorzien.

2.3.3. Directe implementatie in de methode

Het VEA meent te mogen vaststellen dat de directe implementatie in de methode via het EPB-consortium werkt en in de praktijk resultaten oplevert.

[10] Intussen is vraagsturing in de regelgeving geïmplementeerd, zodat hiervoor in principe geen gelijkwaardigheid meer kan worden aangevraagd, tenzij een nieuw systeem niet in de huidige tabel met forfaitaire waarden zou passen.

Gedurende de looptijd van het eerste contract (Consortium I) heeft het EPB-consortium 32 problematieken behandeld en 5 problematieken werden al voorbereid om op te starten in het nieuwe contract (Consortium II). In deze problematieken werden aanpassingen aan de rekenmethode ontwikkeld, die door de sectororganisaties als wenselijk/noodzakelijk werden gezien:

- 12 daarvan werden al geïmplementeerd in de rekenmethode 2016 en 2017 (waaronder de EPN-rekenmethode).
- 6 daarvan zijn voorzien om te worden geïmplementeerd in de rekenmethode 2018.
- 5 daarvan zijn al voorzien om te worden geïmplementeerd in de rekenmethode 2019.
- 2 daarvan hebben geleid tot het uitbreiden van de EPB-productgegevensdatabank met vraaggestuurde ventilatiesystemen (in nauwe samenwerking met de ventilatiesector).
- 7 daarvan betreffen verkennende of voorbereidende studies, waarop later kan verder gebouwd worden.

Dit zijn heel wat belangrijke realisaties op 2,5 jaar tijd. Een tempo dat heel wat hoger ligt dan de jaren ervoor. Er wordt nu immers met 5 VTE per jaar aan ontwikkelingen gewerkt.

Sommige innovatieve concepten of technologieën werden ook rechtstreeks geïmplementeerd via een wijziging aan het ministerieel besluit van 15 september 2009. Voorbeelden hiervan zijn combilussystemen[11] en warmtepompen met een andere warmtebron[12]. Dit proces gaat sneller dan een wijziging op niveau van het Energiebesluit.

Er zijn nog verbeteringen mogelijk om de doorlooptijden in te korten. De relatief lange doorlooptijden helemaal vermijden, is zeer moeilijk. De beschikbare middelen zijn beperkt. Zowel het budget als de capaciteit aan gekwalificeerde onderzoekers (zowel intern bij het VEA als op de markt) is beperkt. Verder heeft het goedkeuringsproces om wijzigingen op te nemen in de rekenmethode (in de bijlages van het Energiebesluit) een bepaalde doorlooptijd die moeilijk in te korten is (zie figuur 2 onder hoofdstuk 4).

	Gelijkwaardigheid voor innovatieve systemen	**Gelijkwaardigheid voor innovatieve gebouwen**	**Directe implementatie in de rekenmethode**
Praktijk	- Vraaggestuurde ventilatie - Aardgaswarmtepompen - Combilussystemen met intelligente sturing	Nog nooit gebruikt	Consortium I: behandeling 32 problematieken in 2,5 jaar
EPB-evaluatie 2015	Lange doorlooptijden	- Te strenge voorwaarden - Betere resultaten worden niet weerspiegeld in EPB-aangifte - Goedkeuringsleidraad ontbreekt > piste niet klaar voor gebruik - Administratieve last	- Snellere ontwikkelingen - Beperkte beschikbare werkingsmiddelen
Kritiek stakeholders	- Te lange doorlooptijden - Te duur - Uitvoeren van nieuw onderzoek is vaak overbodig		- Procedure met prioriteitenlijst werkt, maar te lange doorlooptijden en te weinig prioriteiten worden behandeld - 'Black box-werking'

Tabel 2: evaluatie van de drie pistes voor de beoordeling van innovatieve bouwconcepten en technologieën

[11] Zoals beschreven in bijlage 1 van het MB van 15 september 2009
[12] Zoals beschreven in bijlage 2 van het MB van 15 september 2009

3. **STRATEGIE**

De afgelopen 10 jaar is de EPB-regelgeving al vaak en grondig gewijzigd. Toch blijft het een regelmatig gehoorde klacht dat EPB een rem is voor bepaalde innovaties in de bouwsector. De manier waarop producten/technieken in EPB worden gevaloriseerd, is vaak doorslaggevend voor hun positie in de markt en dit wordt des te belangrijker naarmate de E-peileis verder wordt aangescherpt. Ook worden bouwers/verbouwers die innovatieve technieken of concepten willen toepassen uit overtuiging (i.e. voorlopers) in zekere mate afgestraft, of zeker niet beloond, omdat deze extra inspanning niet weerspiegeld wordt in het E-peil. Om voldoende draagvlak voor EPB te behouden, is het voor het VEA dan ook noodzakelijk een versnelling hoger te schakelen in het uitwerken van een toekomstgerichte aanpak van deze problematiek.

Verder wordt het stilaan duidelijk dat de huidige rekenmethodiek zijn grenzen zal bereiken. Op de **middellange termijn** is het dan ook nodig om een nieuwe generatie rekenmethodiek - een 'EPB 2.0' - te ontwikkelen, waarin voldoende aandacht wordt besteed aan de toekomstbestendigheid van de methode en nieuwe ontwikkelingen. Ook op Europees niveau zijn er verschillende ontwikkelingen: zo werd begin dit jaar een nieuwe set normen rond EPB goedgekeurd (o.a. EN-52000) en in het voorstel voor nieuwe EPBD-richtlijn is er sprake van een 'smartness indicator' en wordt er meer aandacht besteed aan 'smart buildings' en integratie met BIM. Al deze ontwikkelingen worden vanuit het VEA mee opgevolgd, onder meer door de deelname aan normcommissies en het oprichten van een nieuwe werkgroep rond BIM.

Om zich reeds goed voor te bereiden en omdat de vraag naar een EPB 2.0 ook vanuit de verschillende stakeholders steeds groter wordt, zullen de drie gewesten in 2018 gezamenlijk een stappenplan voor deze EPB 2.0 uitwerken. Hiervoor zal in het najaar van 2017 een beleidsondersteunend onderzoek van start gaan. De inhoudelijke beschrijving van dit onderzoek wordt als bijlage 1 aan dit actieplan bijgevoegd.

Op **korte termijn** is er echter ook al nood aan een andere aanpak. In dit actieplan worden verschillende voorstellen uitgewerkt om op een **pragmatische** manier een antwoord te vormen op de bestaande knelpunten rond de inrekening van innovatieve technologieën en concepten.

Voor de ontwikkeling van dit actieplan werd regelmatig overleg met de stakeholders gepleegd (zie hoofdstuk 3.1). Op vraag van de stakeholders werd er ook gekeken naar de aanpak in andere landen (zie hoofdstuk 3.2). Op basis van alle input die verzameld werd, werd besloten om actie te nemen op twee sporen. Enerzijds zal het VEA bekijken hoe het huidige kader voor de evaluatie van innovatieve technieken en concepten kan worden aangepast of uitgebreid, zodat een **snellere valorisatie** van innovatieve technieken en producten mogelijk wordt (zie hoofdstuk 4). Anderzijds zal het VEA actie ondernemen om de **betrokkenheid van de stakeholders te vergroten**, zodat het wederzijds vertrouwen versterkt wordt en zo het draagvlak voor EPB behouden blijft (zie hoofdstuk 5).

3.1. OVERLEG MET DE STAKEHOLDERS

In een eerste fase (verkennend overleg) werden enkele ideeën afgetoetst met stakeholders en werd er bijkomende input gevraagd. Vervolgens werden deze ideeën verder ontwikkeld binnen het VEA en afgetoetst op het stakeholderoverleg van 25 april 2017.

3.1.1. Verkennend overleg

In de aanloop naar de EPB-evaluatie van 2015 werden er op 29 juni 2015 al enkele voorstellen besproken met de stakeholders. Twee van die voorstellen werden door de sector globaal als positief beoordeeld. Het ging daarbij over het idee van een 'experimenteerruimte' (het VEA schept een juridisch kader dat toelaat om innovatie buiten het huidige EPB-kader te evalueren), alsook het idee om technieken met lage impact sneller te implementeren in de methode via forfaitaire waarden.

Op 14 december 2016 was er een overleg met enkele studiebureaus. De focus van dit overleg lag op een procedure voor de beoordeling van gelijkwaardigheid voor innovatieve gebouwen. Hieruit kwamen enkele

interessante ideeën en belangrijke aandachtspunten naar boven waarmee in de verdere ontwikkeling van deze procedure rekening moet worden gehouden.

Op 24 oktober 2016 schreven Agoria, NAV, VCB en Bouwunie een gezamenlijk memorandum gericht aan het kabinet van minister Tommelein. In dat memorandum deden zij een voorstel om de integratie van innovatieve producten te versnellen, gebaseerd op de Nederlandse gelijkwaardigheidsverklaringen. Dit voorstel[13] werd in detail toegelicht op een overlegmoment tussen het VEA en de vier sectorfederaties op 24 januari 2017. Ook de andere gewesten waren op dit overleg aanwezig.

3.1.2. Stakeholderoverleg 25 april 2017

Op 25 april 2017 werd een stakeholderoverleg georganiseerd waarin de actievoorstellen werden toegelicht. Tijdens het overleg werden er in kleinere groepen enkele groepsdiscussies gehouden over de drie grote onderdelen van dit actieplan (gelijkwaardigheid op productniveau, gelijkwaardigheid op gebouwniveau en het verhogen van de betrokkenheid van de stakeholders). Na het overleg kregen de stakeholders ook nog enkele weken de tijd om feedback te geven. De voornaamste feedback wordt in bijlage 2 kort weergegeven. Rekening houdend met deze feedback werd de finale versie van het actieplan opgesteld.

3.2. AANPAK IN ANDERE LANDEN

Er wordt regelmatig verwezen naar de aanpak van gelijkwaardigheid in andere landen. Als we systemen in andere lidstaten bekijken, valt op dat ofwel de doorlooptijden ook lang zijn, ofwel een kader wordt gebruikt dat niet handhaafbaar is.

Uit een enquête[14] omtrent de behandeling van uitzonderingen en innovatieve systemen in de EU-lidstaten blijkt dat er in Europa drie verschillende aanpakken kunnen worden onderscheiden:

- Innovatieve technologieën kunnen pas worden toegepast na implementatie in de officiële rekentool.
- Innovatieve technologieën kunnen worden berekend in een andere tool, waarna de specifieke invoerparameters in de officiële tool aangepast kunnen worden zodat de innovatieve technologie toch kan worden ingerekend.
- In lidstaten waar geen voorgeschreven officiële tool bestaat is het mogelijk om uit de verschillende geaccrediteerde tools die tool te kiezen waarmee het wel mogelijk is om het innovatieve systeem in te rekenen.

Uit een daaropvolgende groepsdiscussie met enkele EU-lidstaten volgde het besluit dat elk van deze drie aanpakken zijn voor- en nadelen heeft en dat de beste oplossing vermoedelijk een combinatie van de drie benaderingen zou zijn, afhankelijk van het bestaande wettelijke kader in de lidstaat.

Omdat in een rapport[15] van het EU-project Qualicheck als voorbeeld wordt verwezen naar de werkwijze om innovatieve technologieën in te rekenen in België, Nederland en Frankrijk, wordt het onderzoek naar de aanpak in andere landen in dit actieplan beperkt tot een onderzoek van de aanpak in deze twee landen.

---

[13] Het voorstel bestaat erin dat sectororganisaties zelf een technisch dossier opstellen voor het inrekenen van een innovatief product. Dit technisch dossier omvat onder meer voorgestelde tekstwijzigingen en onderbouwing op basis van (onafhankelijk) onderzoek of (internationale) erkenning. De opstelling van het dossier wordt door de sectororganisaties zelf gefinancierd.
Na een eerste evaluatie door de overheid (ontvankelijkheid en volledigheid) wordt het dossier aan een commissie bezorgd. Ze hebben 3 maanden de tijd om het dossier te bekijken en commentaar te geven. In deze commissie zetelen de belangrijkste stakeholders, waaronder zeker de sectorfederaties, de gewesten en het EPB-consortium. De werking van deze commissie wordt gebaseerd op de werking van de spiegelcommissies bij normalisatie.
Als er tijdens deze periode commentaar gegeven wordt, wordt er een vergadering belegd met de betrokkenen. Vervolgens wordt er extra onderzoek uitgevoerd en/of wordt het dossier aangepast. Nadien wordt er opnieuw commentaar gevraagd bij de stakeholders. Als er geen commentaar is, zorgt de overheid nadien voor de implementatie in de rekenmethodiek en software.

[14] Bron: "Exception handling report: Handling exceptions and innovative systems in MS EP Calculations", Consorted Action, Malmö, 10 oktober 2013

3.2.1. Frankrijk[16]

In Frankrijk bestaat de mogelijkheid om een aanvraag in te dienen als de rekenmethode (Th-BCE 2012) geen rekening houdt met de bijzonderheden van een bepaald systeem of bouwproject. Hiervoor moet een uitgebreid dossier samengesteld worden, waarin volgende zaken zeker moeten worden gedocumenteerd:

- Voor een systeem: de beschrijving van het specifieke systeem, het toepassingsgebied, een uitgebreide beschrijving van de redenen waarom de officiële rekenmethode niet toepasbaar is en een voorstel voor aanpassing van de rekenmethode voor het specifieke systeem (met minstens één numeriek voorbeeld).
- Voor een gebouw: de beschrijving van het specifieke project, een lijst met invoergegevens waarvoor de rekenmethode wel kan worden toegepast, een lijst met invoergegevens waarvoor de rekenmethode niet kan worden toegepast met een uitgebreide beschrijving van de redenen hiervoor (o.a. een gestandaardiseerde samenvatting van de thermische studie die aantoont dat de officiële rekentool het gebouw op een minder gunstige manier doorrekent dan de werkelijke prestatie en een toelichting hierbij), een gedetailleerde rechtvaardiging van de valorisatie en verwachte prestaties voor die elementen, een rechtvaardiging waaruit blijkt dat het project voldoet aan de geldende wettelijke eisen.

Dit dossier wordt beoordeeld door een commissie van experten die een advies (‘*Avis Techniques’* of ‘*Document Technique d’Application’*) opstellen voor de bevoegde minister, op basis waarvan een formele beslissing wordt opgemaakt. Deze commissie van experten is bekend als de ‘*Groupes Specialisés’* die vallen onder de ‘*Commission Chargée de Formuler les Avis Techniques’*. Deze groep bestaat uit een aantal experten die een finale beoordeling geven over het technische dossier dat wordt opgevolgd en vervolledigd door een verslaggever (*Rapporteur*). Deze verslaggever laat ook de nodige testen uitvoeren. Als blijkt dat er onvoldoende documentatie beschikbaar is, kan deze groep de aanvrager opleggen om bijkomend onderzoek of bijkomende testen te laten uitvoeren.

Deze procedure lijkt sterk op de werking van BUtgb in België en de aanvraag van een ATG of ATG-E. Het grootste verschil is dat in een ‘*Groupe Specialisé’* niet enkel onafhankelijke experten zitten (zoals in België het geval is), maar ook vertegenwoordigers van fabrikanten. Een dossier kan dus beoordeeld worden door concurrenten van de aanvrager. Daarnaast worden er ook steeds verplichte testen uitgevoerd, die zeer streng bevonden worden. De gemiddelde doorlooptijd van een dossier is ongeveer één jaar.

3.2.2. Nederland[17]

In Nederland wordt via het Bouwbesluit de mogelijkheid geboden om de toepassing van innovatieve producten of systemen alsnog te waarderen via gelijkwaardigheidsverklaringen[18]. Het BCRG (Bureau Controle en Registratie Gelijkwaardigheid) controleert deze verklaringen (net zoals de kwaliteitsverklaringen[19]) en zorgt voor de opname in een databank, die door iedereen kan worden geraadpleegd.

---

[15] Bron: “Source book for improved compliance of Energy Performanse Certificates of buildings”, chapter 7, pp 88-89 en chapter 4.8-4.9, pp 42-44 (http://qualicheck-platform.eu/2017/02/source-book-for-improved-compliance-of-epcs-of-buildings-final/)

[16] Dit hoofdstuk is gebaseerd op de informatie die terug te vinden is in de Franse wetteksten rond uitzonderingen (‘*Titre V*’ en ‘*Annexe V*’, www.legifrance.gouv.fr) en de beschreven procedure “*Documents governing the Technical Assessment and Technical Application Document procedure*” op de website van de *Commission Chargée de Formuler les Avis Techniques* (www.ccfat.fr).

[17] Dit hoofdstuk is gebaseerd op de informatie die terug te vinden is op de website van het BCRG (www.bcrg.nl) en de beschreven procedure “Beoordelingssystematiek gecontroleerde kwaliteitsverklaringen en gecontroleerde gelijkwaardigheidsverklaringen”.

[18] Een gelijkwaardigheidsverklaring is een schriftelijke verklaring waarin wordt aangetoond dat alternatieve systeemkeuzen en/of producten die in het kader van de vigerende toetsingskaders (NEN 7120, ISSO 82.1 (NV 7120) of ISSO 75.1) niet worden gewaardeerd, tenminste dezelfde mate van veiligheid, bescherming van de gezondheid, bruikbaarheid, energiezuinigheid en bescherming van het milieu bieden als bedoeld in de genoemde toetsingskaders en relevante, aanpalende documenten. Bouw- en woningtoezicht toetst voor nieuwbouw of een bouwmateriaal of bouwdeel met een gelijkwaardigheidsverklaring voldoet aan de eisen van het Bouwbesluit.

[19] Een kwaliteitsverklaring is een verklaring dat een product bepaalde eigenschappen heeft die bepaald zijn conform een algemeen geaccepteerde norm of bijlage van een norm. In het kader van de Energie-Indexmethode of EPC-berekening gaat het dan om eigenschappen of productkarakteristieken die gebruikt kunnen worden in de betreffende berekeningsmethodiek.

Het BCRG is in 2009 opgezet in nauwe samenwerking met de bedrijfswereld en werd in eerste instantie gefinancierd door de Nederlandse overheid. Sinds enkele jaren werkt het bureau zelfstandig en functioneert het als onafhankelijke partij, zonder financiële steun van de overheid. Het BCRG bestaat uit een directeur, een secretaris en een contractbeheerder. Zij onderhouden het contact met de gebruikers, de leveranciers, het College van Gelijkwaardigheid Energieprestatie (CGE) en de Raad van Advies[20].

Dit College van Gelijkwaardigheid Energieprestatie beoordeelt de verklaringen en de onderbouwing ervan. De leden van dit college zijn experten op het gebied van bouwfysica, installatietechniek en energietechniek. Zij hebben geen binding met fabrikanten en leveranciers en kunnen daardoor onafhankelijk opereren. Indien nodig kan het CGE ook andere externe onafhankelijke adviseurs inschakelen voor de beoordeling van de verklaringen.

De controle van de gelijkwaardigheidsverklaringen gebeurt aan de hand van opgestelde spelregels en criteria: de gelijkwaardigheidsverklaring dient gebaseerd te zijn op bewijsmateriaal, dat onderbouwd moet zijn met transparante gegevens. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van laboratoriummetingen of praktijkmetingen. Praktijkmetingen moeten voldoende lang zijn en tevens moet er een vergelijkbare referentiesituatie onder dezelfde omstandigheden worden gemeten. Uit de metingen moet blijken hoeveel beter de nieuwe techniek qua energetische prestatie presteert dan de referentietechniek. Voorafgaand aan deze praktijkmetingen kan op basis van berekeningen een tijdelijke goedkeuring worden verleend voor een door het CGE bepaalde periode. Na deze periode wordt de verklaring door het CGE opnieuw beoordeeld, op basis van de praktijkmetingen.
In de goedkeuringsprocedure van een gelijkwaardigheidsverklaring (zie figuur 1) worden volgende zaken afgetoetst: is er al een rapport opgesteld waarbij een beroep wordt gedaan op gelijkwaardigheid? Is de gelijkwaardigheidsverklaring op transparante wijze opgesteld? Is de verklaring voldoende onderbouwd? Voldoet de gelijkwaardigheidsverklaring? Indien op al deze vragen positief geantwoord wordt, stelt het CGE een rekenwaarde vast waarmee kan worden gerekend en wordt een geldigheidsperiode bepaald. Voor producten of systemen die nog niet over praktijkmetingen beschikken, moet er vervolgens worden aangetoond dat het product de beloofde energieprestatie waar maakt.

Het CGE vergadert ongeveer één keer per twee maanden en bespreekt alle verklaringen die tijdig[21] ingediend werden. Tijdens deze vergaderingen wordt bepaald of het dossier voldoet aan alle voorwaarden en wordt een beslissing genomen. Zodra de verklaring gecontroleerd is, is deze onmiddellijk toepasbaar.
Indien het dossier volledig in orde is, bedraagt de doorlooptijd dus maximaal twee maanden. Indien het dossier niet volledig in orde is, wordt er bijkomende informatie opgevraagd en wordt het pas op een volgende vergadering verder besproken. Bij de behandeling van gelijkwaardigheidsverklaringen komt dit vaker voor waardoor de gemiddelde doorlooptijd dus langer is dan twee maanden.[22]

Als een fabrikant producten verkoopt waarvan de energieprestatie significant lager is dan op de goedgekeurde verklaring is aangegeven, dan start het College een onafhankelijk onderzoek. Dit gebeurt enkel op basis van goed onderbouwde en volledige klachten ingediend door een derde partij. Tijdens het onderzoek krijgt het product in de databank een symbolische gele kaart. Blijkt uit het onderzoek dat er sprake is van een foutieve opgave dan krijgt het product in de databank een rode kaart.

[20] In deze raad zetelen de stakeholders die belang hebben bij deze activiteiten. Dit zijn o.a. de overheid, Bouw- en Woningtoezicht (de gemeentes die verantwoordelijk zijn voor het energiebeleid), gebouweigenaren en verschillende sectororganisaties en fabrikanten en leveranciers. Deze raad adviseert de directie over de te volgen koers en ziet toe op de financiën.
[21] De deadline voor het indienen van de verklaringen ligt ongeveer 2 weken voor de betreffende vergaderdatum. Beide data worden vermeld op de website van het BCRG.
[22] Het is ook mogelijk om (tegen een hogere kost) een spoedprocedure aan te vragen, waarin de verklaring binnen een termijn van 14 dagen beoordeeld zal worden, eveneens op voorwaarde dat het dossier volledig in orde is.

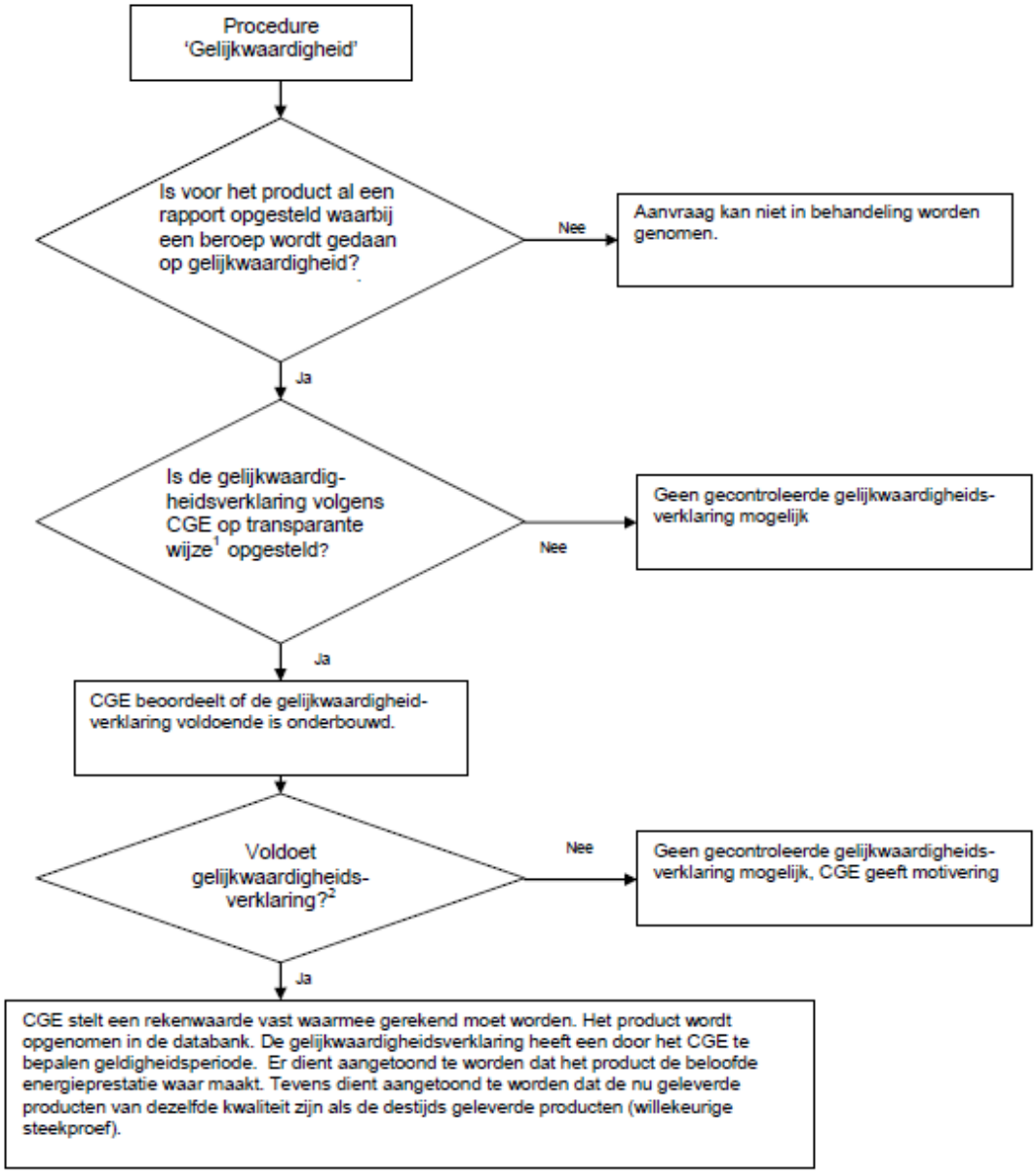

[1] Transparant wil zeggen, zijn de regels (rekenregels) en testresultaten waarmee de gelijkwaardigheidsverklaring is opgesteld, door het CGE in te zien en openbaar. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen fysisch meetbare resultaten en modelmatige resultaten. Indien de resultaten met een rekenmodel zijn vastgesteld, dient na de hierboven aangegeven periode in de praktijk te zijn vastgesteld wat de werkelijke resultaten zijn.

[2] Voor het CGE Verklaringsbeoordeling zal het aannemelijk moeten zijn dat het product een bijdrage levert aan de energetische prestatie. Dit zal door middel van een goede onderbouwing moeten blijken. Maar ook dat er geen probleemverschuiving (gezondheid/veiligheid ed.) optreedt.

Figuur 1: procedure voor het verkrijgen van een gecontroleerde gelijkwaardigheidsverklaring[23]

[23] Bron: website www.bcrg.nl, procedure "Beoordelingssystematiek Gecontroleerde kwaliteitsverklaringen en gecontroleerde gelijkwaardigheidsverklaringen".

4. AANGEPAST KADER VOOR GELIJKWAARDIGHEID

In dit hoofdstuk wordt het voorstel voor het aangepaste kader voor gelijkwaardigheid beschreven. In het aangepaste kader wordt er geprobeerd om op een pragmatische manier een antwoord te bieden op de zwaktes van het huidige kader (nl. lange doorlooptijd) zonder de sterktes ervan te verliezen (nl. handhaafbaarheid, pistes die elkaar aanvullen, …).

De grootste oorzaak voor de lange doorlooptijden komt enerzijds door het lange proces dat moet worden doorlopen om methodewijzigingen door te voeren op niveau van het Energiedecreet of het Energiebesluit (zie figuur 2). Anderzijds is zowel het budget als de capaciteit aan gekwalificeerde onderzoekers (zowel intern bij het VEA als op de markt) beperkt, waardoor slechts een beperkt aantal studies kunnen worden uitgevoerd. Binnen het nieuwe contract van Consortium II is echter bijkomend budget voorzien voor ondersteuning bij de behandeling van gelijkwaardigheidsaanvragen.

Rekening houdend met deze context, lijkt het volgens het VEA aangewezen om innovatieve technologieën en concepten zoveel mogelijk te behandelen **via de piste van gelijkwaardigheid**, en wel om twee redenen:

- De goedkeuring van gelijkwaardigheidsaanvragen wordt vastgelegd in een gelijkwaardigheidsbesluit, waarvan de beslissing bij de gewestelijke energieadministraties ligt in plaats van bij de Vlaamse Regering of de bevoegde minister. De doorlooptijd van dergelijke beslissing is een stuk korter dan deze voor een wijziging aan de geldende rekenmethode (zie figuur 2).
- Voor de beoordeling van gelijkwaardigheidsaanvragen kunnen de gewesten advies vragen aan het EPB-consortium.

Indien na een bepaalde periode de betreffende innovatieve technologieën en concepten op grotere schaal worden toegepast (verschillende fabrikanten met dezelfde of gelijkaardige technologieën) kan er binnen het consortium worden bekeken hoe deze toch kunnen worden opgenomen in de geldende rekenmethodiek, zodat gelijkwaardigheid niet langer nodig is.
Daarnaast zal ook worden bekeken of het mogelijk is om de mogelijkheden voor gelijkwaardigheid in de methode uit te breiden. Op die manier zouden technieken of concepten die aantoonbaar beter scoren toch sneller kunnen worden gevaloriseerd.

Dit aangepaste kader zal vermoedelijk leiden tot meer gelijkwaardigheidsbesluiten. Om dit overzichtelijk te houden voor de EPB-verslaggevers zal het VEA erop toezien dat er duidelijk over zal worden gecommuniceerd. Zo is het belangrijk dat de inhoud, geldigheid en toepassingsgebied duidelijk vermeld wordt, alsook hoe het moet worden ingevoerd in de software. Verder moeten deze besluiten een duidelijke plaats krijgen op de website zodat verslaggevers snel en makkelijk de juiste info kunnen terugvinden en innovatieve producten makkelijker kunnen rapporteren.

Binnen de piste van gelijkwaardigheid wordt er een onderscheid gemaakt tussen gelijkwaardigheid op **productniveau** en gelijkwaardigheid op **gebouwniveau**. Welke van de twee pistes gekozen moet worden, hangt af van het type van de innovatieve technologie of concept, de toepassingsmogelijkheden, de meetbaarheid en de reeds beschikbare technische onderbouwing.

Verder in dit hoofdstuk worden deze pistes meer in detail uitgelegd. Een samenvatting van de voorgestelde nieuwe aanpak is terug te vinden in tabel 3.

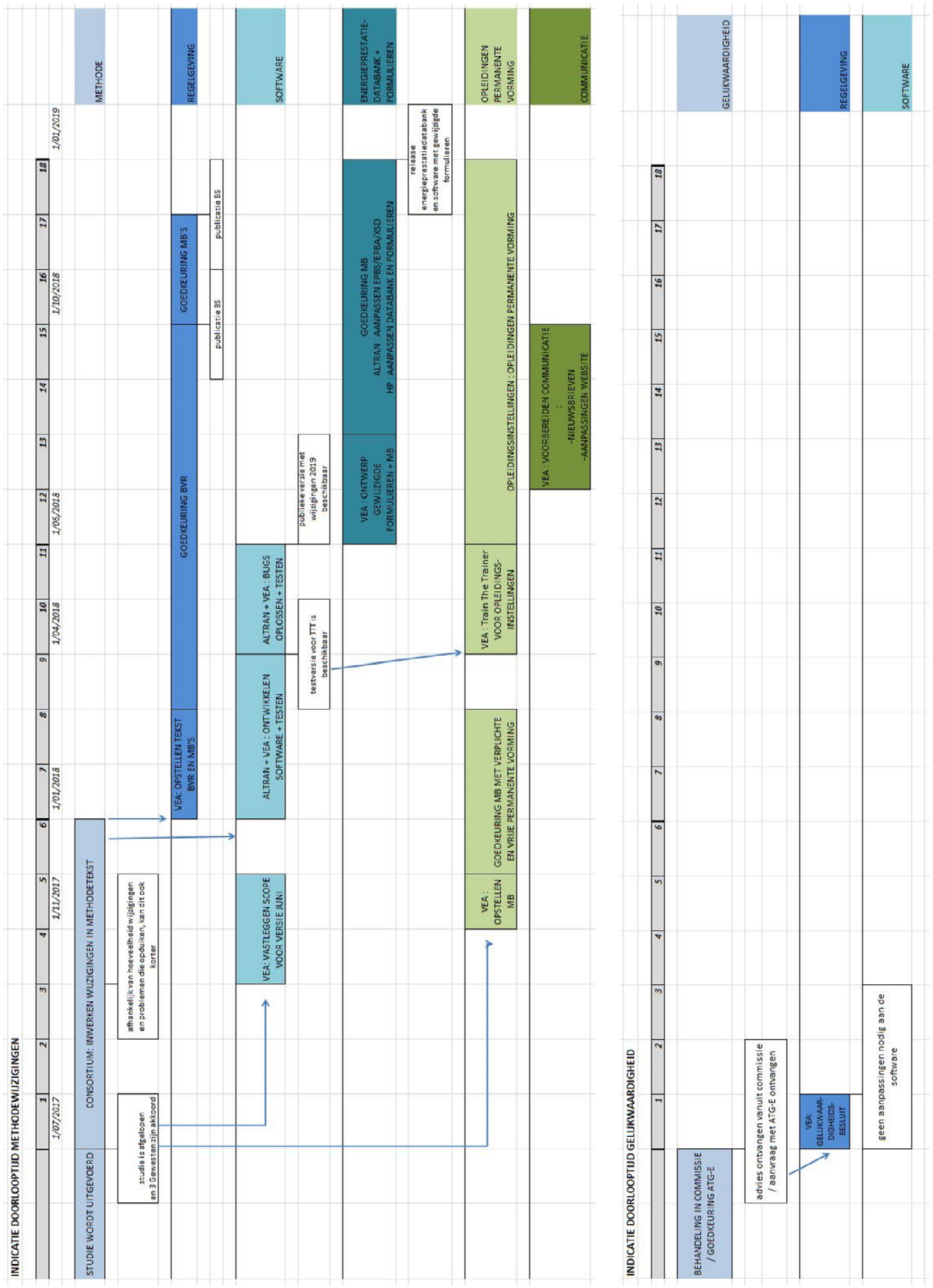

Figuur 2: vergelijking tussen doorlooptijd implementatie in wetgeving tussen 'implementatie in de methode' en via gelijkwaardigheid

4.1. GELIJKWAARDIGHEID OP PRODUCTNIVEAU

De huidige piste van gelijkwaardigheid voor innovatieve systemen is enkel mogelijk voor producten die beschikken over een ATG-E. Het VEA stelt voor om een aangepaste procedure uit te werken, op basis van het voorstel van de sectorfederaties Agoria, NAV, VCB en Bouwunie en de procedure voor gelijkwaardigheidsverklaringen in Nederland. Deze aanpak is vergelijkbaar met het concept van de NTA's[24] uit Nederland.
Deze aangepaste procedure kan op termijn de huidige procedure via ATG-E vervangen. Aangezien de nieuwe procedure meer open en transparant is, zal deze bestaande procedure voorlopig blijven bestaan voor fabrikanten die hun dossier confidentieel willen laten behandelen.

4.1.1. Voorstel nieuwe procedure

Fabrikanten die een innovatief product of technologie op de markt brengen, waarvan de energieprestaties nog niet kunnen worden gevaloriseerd in de geldende berekeningsmethode, kunnen een dossier voorbereiden tot het verkrijgen van een gelijkwaardigheidsbesluit voor dat product of die technologie. Hiervoor bereiden ze zelf het hele dossier voor, inclusief o.a. beschrijving van het product of technologie, beoogde energieprestaties, impactanalyse, technische onderbouwing door middel van (onafhankelijk) onderzoek, voorstel van alternatieve berekeningsmethode of reductiefactor, rekenblad (indien van toepassing), … Dit dossier wordt eerst binnen de sectorfederatie zelf afgetoetst. Indien er daar een akkoord over bestaat, wordt het dossier ingediend bij de gewestelijke energieadministraties.

Zij beoordelen het dossier op ontvankelijkheid en volledigheid. Indien dat het geval is, zal het dossier worden bezorgd aan een commissie die een bepaalde periode (bv. drie maanden) de tijd krijgt om het dossier na te kijken en al dan niet goed te keuren. Als er commentaar of vragen zijn, bestaat er de mogelijkheid om bijkomende informatie op te vragen en om eventueel aanpassingen te doen aan het voorstel.

Deze commissie kan bestaan uit vertegenwoordigers van de gewesten, het EPB-consortium, de belangrijkste stakeholders en/of onafhankelijke technische experten. Bij voorkeur is de samenstelling van de commissie zo divers mogelijk. In die commissie zal geen extra wetenschappelijk onderzoek worden uitgevoerd, maar zal er worden bekeken of het dossier voldoet aan alle eisen. Het EPB-consortium kan dan ook bekijken wat de impact van deze aanpassing zou zijn op de rekenmethodiek.

De uiteindelijke beslissing over het ingediende dossier ligt bij de gewestelijke energieadministraties. Zij formuleren hun beslissing gebaseerd op de ontvangen technische onderbouwing en de feedback van de commissie. Zij hebben de mogelijkheid om bepaalde voorwaarden te verbinden aan de goedkeuring, zoals bijvoorbeeld het toepassen van een veiligheidsfactor op de claim van de fabrikant, het verplicht laten uitvoeren van praktijkmetingen om de claim extra te staven, … Het resultaat van deze beslissing wordt vastgelegd in een gelijkwaardigheidsbesluit. Hierin worden ook alle voorwaarden opgenomen en wordt een bepaalde geldigheidsduur aan het besluit toegekend.

Het doel van dit voorstel is om innovatieve producten op een snellere manier te kunnen valoriseren door het vastleggen van **een pragmatische factor/methode**. Doordat de fabrikanten zelf een voorstel uitwerken op basis van (bestaand) onderzoek, simulaties en/of metingen, kan er snel een antwoord worden gegeven. Fabrikanten kunnen er zelf voor zorgen dat deze pragmatische factor zo correct mogelijk is door het

[24] Een Nederlandse Technische Afspraak (NTA) is een snelle manier om specificaties op te stellen binnen een beperkte kring. Iedereen kan een voorstel voor een NTA project voorleggen aan de Algemeen Directeur en de betrokken Beleidscommissie(s). Voor het ontwikkelen van een NTA wordt een werkgroep opgezet, waarvoor alle belanghebbenden zich kandidaat kunnen stellen. De werkgroep besluit over de gereedheid van een NTA bij eenvoudige meerderheid van stemmen. Het is mogelijk om een NTA voor te leggen aan een externe groep van belanghebbenden. De NTA heeft altijd een beperkte geldigheidsduur. Na het verstrijken van die periode wordt de inhoud afgetoetst door de normcommissie of de werkgroep. Zij adviseren vervolgens over het al dan niet handhaven, intrekken of omzetten van de NTA naar een norm, voornorm of praktijkrichtlijn.
(bron: pdf NTA_procedures, https://www.nen.nl/Normontwikkeling/Reageer-nu/Snelle-afspraken.htm)

aanleveren van degelijk, onafhankelijk en volledig onderzoek en door het staven van dat onderzoek met praktijkmetingen.

4.1.2. Acties

Actie 1: Uitwerken randvoorwaarden en operationaliseren commissie

Uit het hierboven beschreven voorstel volgen twee zaken die verder moeten zijn uitgewerkt, vooraleer de procedure in praktijk kan werken.

1. De randvoorwaarden die worden gesteld aan de dossiers.
   Om te vermijden dat er slecht onderbouwde voorstellen worden ingediend, zal het VEA (in samenwerking met de andere gewesten) bepaalde randvoorwaarden vastleggen waaraan de ingediende dossiers moeten voldoen. Deze randvoorwaarden zullen betrekking hebben op de ontvankelijkheid (type product, type onderbouwing), op de volledigheid (beschikbaarheid resultaten onderzoek, metingen, nodige documenten, …) en op de correctheid (onafhankelijkheid van het onderzoek, correcte conclusies, …) van het dossier. Zo kan er bijvoorbeeld worden gesteld dat als er een Europese norm bestaat voor het inrekenen van die bepaalde techniek of product, dat de fabrikant ter onderbouwing van zijn case verplicht is om met deze norm rekening te houden. Het nagaan van de coherentie van de analyses binnen de geldende EPB-rekenmethode kan ook als extra randvoorwaarde worden opgenomen.

2. De concrete werking en samenstelling van de commissie.
   In eerste instantie zal de samenstelling en de werking van de commissie worden gebaseerd op de werking van de spiegelcommissies bij normalisatie, omdat dit systeem goed functioneert volgens sectororganisatie Agoria. Dit betekent dat iedereen die wil, zich kan aanmelden om deel uit te maken van de commissie. Het is voornamelijk de bedoeling om een goede mix te krijgen tussen de verschillende betrokken sectorfederaties (en fabrikanten), de overheden en wetenschappelijke experten. In de testfase (zie actie 2) zal het VEA het initiatief nemen om mogelijke kandidaten aan te spreken, op basis van de ingediende testcases.
   Indien deze aanpak niet goed zou werken, kan deze commissie evolueren naar iets gelijkaardigs aan het College van Gelijkwaardigheid Energieprestaties (CGE) in het bureau CRG in Nederland. Hiervoor moeten dan wel de nodige onafhankelijke technische experten kunnen worden gevonden op de Belgische markt.

Deze twee zaken zijn reeds summier uitgewerkt. Tijdens de testfase zal duidelijker worden waar de moeilijkheden liggen en zullen beide zaken verder op punt worden gesteld.

Indicatieve timing: april 2017 – juni 2017

Actie 2: Testfase: doorlopen procedure ahv aantal testcases + evaluatie

Vooraleer deze procedure zal worden geformaliseerd in de wetgeving, stelt het VEA voor om het voorstel van procedure met de bepaalde randvoorwaarden en de commissie eerst uit te testen. Op het overleg van 24 januari 2017 werd er aan de vier aanwezige sectorfederaties gevraagd om tegen eind juni 2017 enkele cases uit te werken die in de testfase kunnen worden behandeld. Voor de ingediende dossiers zal de uitgewerkte procedure met de uitgewerkte randvoorwaarden en samengestelde commissie worden doorlopen en verder op punt worden gesteld.
Tijdens en na deze testfase zal de voorgestelde nieuwe aanpak grondig worden geëvalueerd en bijgestuurd waar nodig. Dit zal gebeuren in overleg met de betrokken stakeholders. Op dat moment zal er een antwoord worden geformuleerd op o.a. volgende vragen: Heeft het voorstel geleid tot het beoogde resultaat (nl. snellere behandeling van dossiers van innovatieve producten)? Zijn de ingediende dossiers voldoende onderbouwd om

een oordeel over te kunnen vellen? Is de voorgestelde procedure voldoende duidelijk? Werkt de commissie zoals het moet?

Indicatieve timing: juli 2017 – december 2017

Actie 3: Aanpassen bestaande rechtsgrond

Na eventuele bijsturingen en een positieve evaluatie zullen de gewestelijke energieadministraties de nodige stappen ondernemen om de procedure op te nemen in de wetgeving. Momenteel gaat het VEA er van uit dat dit enkel aanpassingen betreft van het ministerieel besluit van 15 september 2009. Deze wijzigingen kunnen dan redelijk snel van kracht worden. Pas na deze stap zullen de gelijkwaardigheidsbesluiten over de behandelde testcases kunnen worden opgesteld.
Indien de behandelde testcases niet strikt passen binnen de definitie van een 'innovatieve technologie of bouwconcept' kunnen ze ook niet behandeld worden via dit aangepast kader van gelijkwaardigheid. Wel kunnen er dan wijzigingen aan de geldende rekenmethode uit volgen. Zoals hierboven al vermeld, kennen deze wijzigingen een vaste procedure met een langere doorlooptijd. Dit zal tot gevolg hebben dat het resultaat van die testcases pas later van kracht zal kunnen gaan (vermoedelijk pas vanaf 1 januari 2020).

Indicatieve timing: januari 2018 – februari 2018

4.2. GELIJKWAARDIGHEID OP GEBOUWNIVEAU

De huidige piste van de alternatieve berekening voor innovatieve gebouwen werkt in de praktijk niet, aangezien de leidraad ontbreekt en de voorwaarden te streng zijn. In de EPB-evaluatie van 2015 werd een alternatief voorstel uitgewerkt: de experimenteerruimte. Dit voorstel werd al voorgelegd aan enkele stakeholders en werd algemeen als positief ervaren. In het overleg van 14 december 2016 werd er samen met enkele studiebureaus verder gebrainstormd over dit idee.

4.2.1. Experimenteerruimte

Het doel van deze piste is om voor innovatieve gebouwen experimenteerruimte te creëren, waarbij de berekening van de energieprestatie op een alternatieve wijze gebeurt en er een terugkoppeling gebeurt over de resultaten van het experiment, wanneer het gebouw in gebruik is. Hieronder licht het VEA de vier kernpunten van het voorstel toe.

1 Om de energieprestatie van het innovatief gebouw te bepalen, worden dynamische simulaties gebruikt als alternatief voor het E-peil.

2 Om de equivalentie van het gebouw met een bepaald E-peil aan te tonen, wordt het resultaat van de dynamische simulaties herschaald. Deze herschaling baseert zich op een tweede berekening van hetzelfde gebouw, waarbij de voorziene (innovatieve) maatregelen en installaties worden vervangen door een referentiemaatregelenpakket. Door de resultaten van de dynamische simulatie van het innovatief gebouw te delen door het resultaat van de dynamische simulatie van hetzelfde gebouw met een referentiemaatregelenpakket (de 'notional building approach'), wordt er voorzien in een equivalent E-peil.

3 De piste bevat een verplichting om het gebouwgebonden energieverbruik na ingebruikname te meten en bij te houden in een energieboekhouding gedurende een vooraf bepaalde periode. Deze zal dan worden vergeleken met de gesimuleerde/berekende verbruiken. Zo worden de dynamische simulaties gecontroleerd en ontstaat er bij de ontwerpers een verantwoordelijkheid om de simulaties zo waarheidsgetrouw mogelijk uit te voeren. Bovendien is het een stimulans om vanaf de ingebruikname het

energieverbruik te monitoren en de installaties optimaal in te regelen. Afhankelijk van het type van installaties wordt een minimale periode van twee jaar commissioning[25] vereist.

4 De piste bevat eveneens een verplichting om de gemeten verbruiken ter beschikking te stellen van het VEA. De verplichting om de gemeten verbruiken terug te koppelen, zorgt ervoor dat de experimenteerruimte ook een leeromgeving wordt waarin de theorie van nieuwe concepten aan de praktijk wordt getoetst. Concepten die in de praktijk goede resultaten opleveren, worden beter onderbouwd. Daardoor worden ze sneller op grotere schaal toegepast en kunnen ze sneller worden geïmplementeerd in de EPB-rekenmethodiek. Het VEA kan de resultaten ter beschikking stellen van het EPB-platform voor de verdere ontwikkeling van de EPB-rekenmethodiek.

Een risico bij dynamische simulaties is dat de resultaten voor eenzelfde gebouw sterk kunnen verschillen naargelang de parameters waarmee de berekening wordt gemaakt. Om dit risico te verminderen, stelt het VEA voor om een leidraad op te stellen die het gebruik en de waarden van alle parameters en hypotheses vastlegt. Indien het innovatieve concept het toelaat, kan er ook worden bepaald om enkel het innovatieve concept te simuleren. Deze leidraad is nog niet beschikbaar en de opmaak ervan vereist nog verder onderzoek (zie acties).

Verder moet ook in een algemeen kader worden vastgelegd hoe moet worden omgegaan met de verschillen tussen gemeten en berekend verbruik, zoals o.a. met verschillen in gebruikersgedrag tussen de simulatie en de realiteit, met de klimatologische omstandigheden van het jaar van de meting, met het verschil tussen het ontworpen en het reële binnenklimaat en met overgangsverschijnselen[26].

Tot slot zal de mogelijkheid voorzien moeten worden om geval per geval bijkomende goedkeuringsvoorwaarden vast te leggen in het gelijkwaardigheidsbesluit. Zo zal er o.a. duidelijk moeten worden vastgelegd op welke manier het gebouwgebonden energieverbruik moet worden gemeten, welke gegevens in een energieboekhouding moeten worden bijgehouden en over welke periode.

De alternatieve berekening zal de EPB-aangifte niet vervangen. De EPB-aangifte blijft bestaan en toetst de eisen af op vlak van U-waarden, K- of S-peil en ventilatie. De berekening van het E-peil en het minimumaandeel hernieuwbare energie gebeurt via de simulaties. Indien het geval zich voordoet, kan er ook een alternatieve berekening voor het S-peil of U-waarden worden toegestaan. De verslaggever voert de resultaten van de simulaties via een directe invoer in de EPB-aangifte in. Door de directe invoer blijft de impact op de software, de energieprestatiedatabank en de bestaande procedures beperkt. Het resultaat van de alternatieve aanpak wordt gevaloriseerd in de EPB-berekening en getoond in de EPB-aangifte.

Aangezien het VEA er van uit gaat dat de meeste problemen zich voordoen bij (grote) niet-residentiële gebouwen stelt het VEA voor om het toepassingsgebied van de alternatieve berekening in eerste instantie te beperken tot (grote) niet-residentiële innovatieve gebouwen. Nadat het kader in gebruik is, kan het VEA de mogelijkheid van een uitbreiding van het toepassingsgebied naar (grote) residentiële gebouwen evalueren.

Het ontwerp moet sowieso voldoen aan de geldende EPB-eisen. Andere randvoorwaarden om gebruik te maken van de alternatieve berekening zijn in het huidige voorstel niet voorzien. Het VEA moet wel de mogelijkheid krijgen om bijkomende voorwaarden op te leggen, als uit de concrete dossierbehandeling zou blijken dat dit nodig of wenselijk is. Bij de dossierbehandeling kan ondersteuning gevraagd worden aan het EPB-consortium.

[25] Commissioning is het proces van het monitoren en optimaal inregelen van alle systeemtechnieken (o.a. HVAC en verlichting) van een gebouw na de ingebruikname.

[26] Met overgangsverschijnselen wordt bedoeld dat nieuwe technologieën en concepten na ingebruikname vaak bijkomend moeten worden ingeregeld, wat in sommige gevallen nog jaren kan duren (bv. het nieuwe justitiepaleis in Antwerpen).

4.2.2. Acties

Actie 1: Uitwerken procedure; opmaak leidraad en algemeen referentiekader

Om ervoor te zorgen dat de piste van de experimenteerruimte ook in de praktijk kan werken, is er enerzijds nood aan een uitgewerkte procedure, en anderzijds moeten de nodige referentiekaders en leidraden worden bepaald zodat eventuele aanvragen ook effectief kunnen worden behandeld.

Er moet onder meer worden vastgelegd aan welke voorwaarden een project moet voldoen om gebruik te kunnen maken van deze piste, alsook hoeveel gelijkaardige projecten (toepassing van gelijkaardig concept) tegelijkertijd in de experimenteerruimte kunnen worden behandeld.

Verder moet worden bekeken welke voorwaarden worden gesteld aan oa. gebruik van dynamische simulaties, te meten zaken, meetapparatuur, meetperiode, … en hoe er wordt omgegaan met projecten die de voorwaarden niet naleven of die andere (slechtere) resultaten behalen dan uit de simulaties bleek.

Om het voorstel dat hierboven beschreven is verder uit te werken, zal het VEA op korte termijn een beleidsondersteunend onderzoek laten uitvoeren, waarin een algemene aanpak zal worden uitgewerkt. Vervolgens kan deze aanpak verder geconcretiseerd worden.

Bij voorkeur worden een aantal studiebureaus hierbij betrokken. In de mate van het mogelijke is het interessant om reële cases van innovatieve gebouwen hierbij te betrekken, zodat de procedures, goedkeuringsleidraad en het referentiekader meteen aan de praktijk getoetst worden. Met de betrokken partijen zal nog worden besproken of en hoe dit mogelijk is.

Indicatieve timing: juli 2017 – maart 2018

Actie 2: Aanpassen bestaande rechtsgrond

De uitvoering van actie 1 zal minstens een aanpassing van de procedure, beschreven in het MB van 15 september 2009, vergen. Momenteel verwacht het VEA geen aanpassingen op niveau van het Energiedecreet of het Energiebesluit. Dat wil zeggen dat eens de procedure en goedkeuringsleidraad volledig uitgewerkt zijn de experimenteerruimte redelijk snel in werking zal kunnen treden.

Indicatieve timing: april – mei 2018

4.3. IMPLEMENTATIE IN DE METHODE

Voor innovatieve technologieën of concepten zal in de eerste plaats altijd worden gewerkt binnen één van de twee bovenvermelde pistes. De focus van het EPB-consortium zal blijven liggen op het uitvoeren van algemene verfijningen, vereenvoudigingen en/of uitbreidingen aan de methode, op basis van de prioriteitenlijst die jaarlijks opgesteld wordt. Deze aanpassingen zullen jaarlijks door de gewestelijke energieadministraties worden omgezet in de wetgeving via een wijzigingsdecreet of wijzigingsbesluit.

Wel zal het consortium worden ingeschakeld als er voldoende ervaring is opgebouwd met bepaalde innovatieve technologieën of concepten via één van bovenvermelde gelijkwaardigheidspistes. Op basis van de uitgevoerde metingen, beschikbare resultaten en/of verder onderzoek in opdracht van de gewesten kan er worden besloten om een bepaalde berekeningsmethode of bepaalde waarde uit een gelijkwaardigheidsbesluit, al dan niet aangepast, te veralgemenen en mee op te nemen in de geldende berekeningsmethode.

	Gelijkwaardigheid op productniveau		Gelijkwaardigheid op gebouwniveau
Voorwaarden	- Algemeen toepasbaar - Tastbaar product - Vergelijking mogelijk met techniek/concept dat al kan ingerekend worden[27] - Voldoende onafhankelijk onderzoek/metingen beschikbaar - Meetbaar op componentniveau	- Fabrikanten die hun confidentialiteit willen behouden.	- Zeer specifieke toepassing - Systemen, combinatie van complexiteiten - Onvoldoende onderzoek/metingen beschikbaar - Niet (noodzakelijk) meetbaar op component niveau
Procedure	1. Innovatief dossier voorbereid door fabrikant/sectorfederatie 2. Advies commissie 3. Finale beoordeling door gewestelijke administraties 4. Gelijkwaardigheidsbesluit	1. Aanvraag ATG-E bij BUtgb 2. Aanvraag gelijkwaardigheid bij VEA 3. Gelijkwaardigheidsbesluit	1. Alternatieve berekening ahv goedkeuringsleidraad 2. Aanvraag gelijkwaardigheid bij VEA 3. Gelijkwaardigheidsbesluit
Goedkeurings-voorwaarden	- Toepassen veiligheidsfactor - Meetverplichting - Rapportageverplichting	Geen extra goedkeuringsvoorwaarden	- Meetverplichting - Bijhouden energieboekhouding - Rapportageverplichting
Beoordeeld door	Gewestelijke energieadministraties, met advies van commissie en Consortium II	Gewestelijke energieadministraties	Gewestelijke energieadministraties, met advies van Consortium II
Rechtsgrond	Gelijkwaardigheidsbesluit	Gelijkwaardigheidsbesluit	Gelijkwaardigheidsbesluit
Geldigheid	Tijdelijke geldigheid	Tijdelijke geldigheid	Geldig voor specifiek gebouw

Tabel 3: overzicht van het aangepast kader voor de beoordeling van innovatieve bouwconcepten en technologieën

[27] Dit geldt enkel voor zaken waarvoor in de methode expliciet verwezen wordt naar gelijkwaardigheid.

5. VERGROTEN BETROKKENHEID STAKEHOLDERS

Uit de feedback van de stakeholders concludeert het VEA dat er ook nood is aan het verbeteren van het contact met de stakeholders. Het VEA zal in de toekomst meer aandacht besteden aan communicatie rond wijzigingen aan de methodiek (en de werking van het EPB-consortium) zodat de stakeholders meer, sneller en beter worden geïnformeerd. Door de betrokkenheid van de stakeholders te vergroten, vooral bij het EPB-consortium, verwacht het VEA het onderlinge vertrouwen te versterken en zo het draagvlak voor EPB te behouden.

Uit de groepsdiscussies tijdens het stakeholderoverleg van 25 april 2017 kwamen twee duidelijke vragen naar boven: meer transparantie over de werking van het consortium en meer mogelijkheden voor het geven van input vanuit de sector. Binnen Consortium II zal extra aandacht besteed worden aan deze twee zaken: de gewesten zullen erop toezien dat een voldoende lange feedbackperiode wordt voorzien in de planning, alsook overleg wordt gepleegd op cruciale momenten tijdens de studie. Er zal ook worden bekeken hoe de 'black-box-werking' van het EPB-consortium zelf transparanter kan worden gemaakt.

6. BESLUIT

Zoals hierboven al vermeld is het doel van de acties beschreven in dit actieplan om op korte termijn een pragmatische oplossing te bieden voor het inrekenen van innovatieve technologieën en concepten. Op die manier beoogt het VEA om innovatie in de bouw te stimuleren, in afwachting van een toekomstbestendige nieuwe generatie rekenmethodieken.

Zodra het finale actieplan is goedgekeurd zullen de concrete acties worden opgestart.
In samenwerking met o.a. sectorfederatie Agoria zullen er een aantal testcases worden behandeld om zo het nieuwe kader voor gelijkwaardigheid op productniveau uit te testen en verder op punt te stellen. Gelijktijdig zal ook het beleidsondersteunend onderzoek voor het uitwerken van het kader van de experimenteerruimte worden opgestart. Figuur 3 geeft een overzicht van deze acties met indicatieve timing.

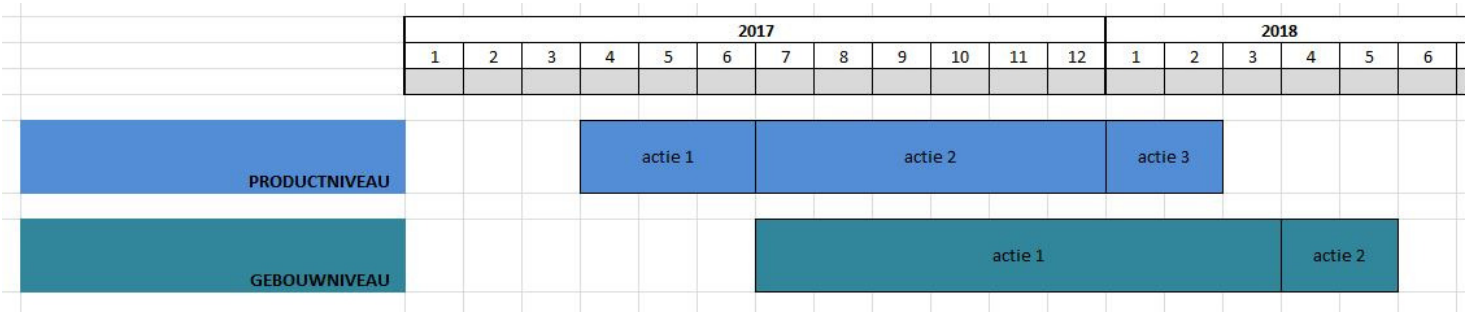

Figuur 3: overzicht van indicatieve timing per actie

BIJLAGE 1: INHOUDELIJKE BESCHRIJVING BELEIDSONDERSTEUNEND ONDERZOEK EPB 2.0

Voor het beleidsondersteunend onderzoek voor het vastleggen van een stappenplan voor een EPB 2.0 wordt eind juni 2017 een overheidsopdracht (onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking) uitgeschreven. De inhoudelijke beschrijving in het bestek wordt hieronder toegevoegd.

De kritiek op de huidige EPB-berekeningsmethodiek kan als volgt worden samengevat:

- Te lange doorlooptijd voor validatie van nieuwe technologieën en complexe systemen in de berekeningsmethodiek.
- Hoge kosten voor de overheid om de gedetailleerde berekeningsmethodiek steeds maar verder te laten ontwikkelen.
- Gebrek aan overeenstemming tussen het energieverbruik dat berekend wordt met de EPB-berekeningsmethodiek en het reëel energieverbruik.
- De hogere complexiteit van de rekenmethodes.
- Gebrekkige integratiemogelijkheden tussen de EPB- en EPC-berekeningsmethodieken, zodat bijvoorbeeld de certificaten afgeleverd door beide methodes moeilijk onderling te vergelijken zijn.

Verder lijkt het erop dat de huidige rekenmethodiek op vrij korte termijn zijn grenzen zal bereiken. Het lijkt dan ook nodig om een nieuwe generatie rekenmethodiek - een EPB 2.0 – te ontwikkelen, waarin voldoende aandacht wordt besteed aan de toekomstbestendigheid van de methode en nieuwe ontwikkelingen. Ook op Europees niveau zijn er verschillende ontwikkelingen. Begin 2017 werd een nieuwe set normen rond EPB goedgekeurd (o.a EN-52000) en in het voorstel voor nieuwe EPBD-richtlijn is er sprake van een ‘smartness indicator’ en wordt er meer aandacht besteed aan ‘smart buildings’ en integratie met BIM (Building Integration Modeling).

De 3 gewesten wensen in 2018 een stappenplan voor een EPB 2.0 uit te werken dat gebaseerd is op volgende principes:

- De haalbaarheid nagaan om de huidige rekenmethode sterk te vereenvoudigen of volledig te vernieuwen, waarbij tegelijk rekening gehouden wordt met:
  - het maximaal inrekenen van bestaande technologieën;
  - snelle integratie van nieuwe technologieën;
  - een koppeling of minstens een betere relatie tussen het theoretische en het reële verbruik tot stand brengen.
- Betere integratie tussen de EPB- en EPC-berekeningsmethodiek zodat de levensloop van het gebouw inzake energieprestatie beter kan worden opgevolgd.
- De energieprestatie-eisen zijn handhaafbaar.

De 3 gewesten willen in dit kader een beleidsondersteunend onderzoek laten uitvoeren waarin volgende aandachtspunten aan bod komen:

- Een SWOT-analyse van de huidige berekeningsmethode, inclusief kansen en bedreigingen.
- Situering van de huidige Belgische berekeningsmethode ten opzichte van de aanpak in andere EU-landen en ten opzichte van de nieuwe set Europese EPB-normen, rekening houdend met de hierboven opgesomde principes.
- Haalbaarheid van een sterke vereenvoudiging of volledige vernieuwing van de EPB-berekeningsmethodiek. Daarin moet gedacht worden aan pistes om deze vereenvoudiging tot stand te brengen met een analyse van de impact op de integratie van innovatieve technologieën en de mogelijkheid om te voldoen aan de steeds strenger wordende EPB-eisen.
- Stand van zaken van huidige goede praktijk in de andere Europese lidstaten om snel innovatieve technologieën in de rekenmethode te integreren.
- Uitwerking van de krachtlijnen en een aanzet voor stappenplan voor een EPB 2.0 in België, rekening houdend met hierboven opgesomde principes.

- Het voorzien van één of meerdere rondetafelgesprekken met vertegenwoordigers uit de sector om hun advies te verzamelen. Tot de sector beschouwen de gewesten minstens:
  - architectenverenigingen;
  - verenigingen voor energiedeskundigen en raadgevende ingenieurs;
  - EPB-verslaggevers/ 'conseillers PEB '/ 'responsables PEB'
  - UPSI/BVS (beroepsvereniging van de vastgoedsector)
  - vertegenwoordigers van de industrie (VCB, Bouwunie, Agoria en andere);
  - het Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf (WTCB).

BIJLAGE 2: OVERZICHT ONTVANGEN FEEDBACK TIJDENS EN NA STAKEHOLDEROVERLEG 25 APRIL 2017

1. *Feedback op voorstel aangepast kader gelijkwaardigheid op productniveau*

- Stakeholders vinden de definitie van een 'innovatief bouwconcept of technologie', zoals bekeken door het VEA, te strikt en niet breed genoeg. 'Innovatie' omvat volgens hen meer dan enkel concepten of technologieën die momenteel niet kunnen ingerekend worden in de geldende rekenmethode. Ook concepten of technologieën die aantoonbaar beter scoren dan de beschikbare forfaitaire waardes zouden als 'innovatief' bestempeld moeten kunnen worden.
  Innovatie zou ook kunnen worden gezien als 'innovatie van de rekenmethode'.
- Enkele stakeholders geven aan dat fabrikanten van écht innovatieve producten deze procedure niet zullen willen volgen, o.w.v. de openheid van deze procedure (voorleggen van potentieel zeer confidentiële informatie aan een commissie waarin eventuele concurrenten zetelen). Voor deze fabrikanten zou de huidige procedure via ATG-E beter behouden blijven.
- Stakeholders geven aan dat het zeer belangrijk is om een goed referentiekader te hebben. Dit referentiekader is bij voorkeur gebaseerd op iets dat al bestaat in het buitenland of zou moeten worden bekeken op Europees niveau.
  Een mogelijke piste hiervoor kan zijn om een referentiegebouw ter beschikking te stellen waarop de voorgestelde methode voor het innovatieve product kan worden getest.
- Enkele stakeholders vrezen dat de voorgestelde aanpassing geen garantie biedt op snellere doorlooptijden. Er wordt voorgesteld om het kader van de experimenteerruimte ook toe te passen op productniveau. Hiermee wordt bedoeld dat innovatieve producten in eerste instantie opgenomen worden met een bepaalde (veilige) defaultwaarde. Na het uitvoeren van praktijkmetingen kan de prestatie worden geëvalueerd en bijgestuurd.
- Er moet worden gestreefd om de samenstelling van de commissie zo divers mogelijk te maken. Niet alleen de sectorfederaties van fabrikanten, maar ook verslaggevers, architecten, bouwpromotoren, neutrale of academische partijen moeten vertegenwoordigd worden.
- Bij de voorgestelde methode moet er worden gestreefd om technologieneutraliteit en de basisprincipes van de methode zoveel mogelijk te respecteren.

2. *Feedback op voorstel aangepast kader gelijkwaardigheid op gebouwniveau*

- Ook hier wordt het belang van een goed referentiekader benadrukt. Het is een grote uitdaging om een goed referentiekader voor dynamische simulaties op te stellen.
  Studiebureaus zijn vragende partij om te worden betrokken bij de verdere uitwerking van dit kader en de leidraad. Bij voorkeur wordt dit gedaan aan de hand van enkele reële cases.
- Stakeholders geven aan dat het vooral belangrijk is dat er zekerheid en duidelijkheid is voor de aanvrager. Het moment van goedkeuring komt dus best zo vroeg mogelijk in het proces.
- Ook is het belangrijk dat de drempel om gebruik te maken van deze piste nog wordt verlaagd. Zo kan het volgens de stakeholders niet zijn dat er een 'dubbele handhaving' gebeurd, nl. zowel het volgen van een strikte leidraad als het uitvoeren van metingen én het aanpassen van het E-peil achteraf. Dit gebeurt immers ook niet voor andere gebouwen die volgens de geldende rekenmethode worden berekend.
- Het aspect van de terugkoppeling achteraf wordt door iedereen belangrijk geacht en moet zeker behouden blijven.

3. *Feedback op voorstel acties verhogen betrokkenheid stakeholders*

- Duidelijke vraag naar meer transparantie over de werking van het EPB-consortium:
  - Het is wenselijk om op bv. een website een algemene uitleg te geven over alle relevante informatie aangaande de werking van het EPB-consortium, zoals de procedure, de leden, … . Verder kan ook voor elke studie aangegeven worden wat de verschillende stappen zijn, wie de uitvoerders zijn, de agenda, de documenten, … Elke studie moet ook worden uitgevoerd

volgens dezelfde transparante procedure, zodat iedere technologie op dezelde manier wordt behandeld.
    - Stakeholders vragen om een voorbeeld te nemen aan het consortium Europa, met een open aanpak (o.a. publiek gemaakte studies, consultatie tijdens de studies en transparantie tijdens het proces)
    - Meer transparantie zal algemeen leiden tot een efficiëntere werking (fouten zullen sneller worden ontdekt), minder frustratie en uiteindelijk ook zelfs tot een kortere doorlooptijd
    - De confidentialiteit van de betrokken partners bij het consortium wordt ervaren als een rem op de werking ervan.
    - Het is belangrijk om de impactanalyse én de gevolgen voor de sector duidelijk te communiceren. Hiervoor zouden de toelichtingsdocumenten voldoende duidelijk moeten worden opgesteld. Deze documenten moeten dan deel uitmaken van een belangrijk feedbackmoment.

- Duidelijke vraag naar meer input van andere stakeholders
    - Het stakeholderoverleg van het EPB-consortium mag niet enkel dienen als toelichting. Stakeholders verwachten dat ze meer input kunnen geven.
    - Alle stakeholders vragen meer overlegmomenten tijdens het uitvoeren van een studie. Zo zou er aan de start van een studie (bv. na het uitschrijven van de verkennende nota) een overlegmoment kunnen worden georganiseerd, waar feedback kan worden gegeven en waar reeds opgedane kennis uit de industrie/praktijk kan worden aangeleverd. Voor publicatie van de studie kan er nog een overlegmoment worden georganiseerd, waar de resultaten van de studie worden toegelicht en waar zeker de nodige aandacht moet gaan naar de impactanalyse van de wijzigingen. Ook tijdens de studie, zeker op belangrijk momenten, zou er een overleg moeten komen.
    - Stakeholders moeten ook bij elke studie evenveel inspraak krijgen. Op deze overlegmomenten moeten de gewesten aanwezig zijn en optreden als een soort scheidsrechters.